

DKAB ÖĞRETMENLERİNİN YETERLİK VE MESLEKİ GELİŞİMLERİ

(Öğretmen Yeterlikleri, Dijital Yeterlikler, Sosyal Medya, Hizmet İçi Eğitim)

Ayhan ÖZ

Kitabe Yayınları: 20

**DKAB ÖĞRETMENLERİNİN
YETERLİK VE MESLEKİ GELİŞİMLERİ**
(Öğretmen Yeterlikleri, Dijital Yeterlikler, Sosyal Medya, Hizmet İçi Eğitim)

Ayhan ÖZ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: (0312) 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Ocak 2022

ISBN: 978-605-71252-0-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

DKAB ÖĞRETMENLERİNİN YETERLİK VE MESLEKİ GELİŞİMLERİ

(Öğretmen Yeterlikleri, Dijital Yeterlikler, Sosyal Medya, Hizmet İçi Eğitim)

Ayhan ÖZ

Ankara 2022

Ayhan ÖZ

1980 Kastamonu/Pınarbaşı doğumlu olan Öz, 2002 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Aynı Üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2004 yılında Din Sosyolojisi alanında yüksek lisansını, 2012 yılında ise Din Eğitimi alanında doktorasını tamamladım. 2003-2013 tarihleri arasında Milli Eğitim Bakanlığında öğretmen olarak görev yaptı. 2013 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Din Eğitimi Bilim Dalına öğretim üyesi olarak atandı. 2014-2015 öğretim yılında TÜBİTAK destekli doktora sonrası araştırma programı kapsamında Kanada McGill Üniversitesinde bulundu. 2020 yılında İstanbul 29 Mayıs Üniversitesine geçiş yaptı ve aynı yıl doçent unvanı aldı. *“Din Eğitimi ve Birey Oluşun İmkani”* isimli bir kitabı bulunan Öz evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
GİRİŞ	9

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÖĞRETMEN VE YETERLİKLERİ	13
1.1. Öğretmen ve Önemi	13
1.2. Öğretmen Yeterlikleri	15
1.2.1. Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Yeterlikleri	15
1.2.2. Dijital Yeterlikler ve Sosyal Medya	18
1.2.2.1. Dijital Yeterlik Kavramı	18
1.2.2.2. Öğretmenlerin Dijital Yeterliği	21
1.2.2.3. (Sosyal) Medya Okuryazarlığı / Dini (Sosyal) Medya Okuryazarlığı	25
1.2.2.4. Sosyal Medyanın Dijital Yeterlik İçindeki Yeri	31
1.2.2.5. Öğretmenlerin Mesleki Gelişiminde Dijital Yeterlik ve Sosyal Medyanın Yeri	36
1.3. Öğretmen Yetiştirme	42

İKİNCİ BÖLÜM

2. HİZMET İÇİ EĞİTİM	42
2.1. Hizmet İçi Eğitim ve Önemi	42
2.2. Hizmet İçi Eğitimin Gerekliliği	49
2.3. Hizmet İçi Eğitimin Amaçları	52
2.4. Hizmet İçi Eğitim İlkeleri	54
2.5. Hizmet İçi Eğitimin Sınırlılıkları	55
2.6. Hizmet İçi Eğitim Çeşitleri	57
2.6.1. Amaçlarına Göre Hizmet İçi Eğitim Çeşitleri:	57
2.6.1.1. Hizmete Yeni Giren Personel İçin Düzenlenen Eğitim (Stajyerlik)	57
2.6.1.2. Geliştirme Eğitimi	58
2.6.1.3. Yükseltme Eğitimi	58
2.6.1.4. Alan ve Görev Değiştirme Eğitimi (Tamamlama Eğitimi)	59
2.6.2. Uygulama Mekânına Göre Hizmet İçi Eğitim	60
2.6.2.1. İş Başında / İş Dışında Hizmet İçi Eğitim	60
2.6.2.2. Kurum İçinde / Kurum Dışında Hizmet İçi Eğitim	61
2.6.2.3. Yurt İçinde / Yurt Dışında Hizmet İçi Eğitim	62
2.6.2.4. Yüzyüze / Uzaktan Hizmet İçi Eğitim	62
2.6.3. Faaliyetlerin Yürütülüş Şekline Göre Hizmet İçi Eğitim	63
2.6.3.1. Merkezî İdare Yaklaşımı	64
2.6.3.2. Mahalli İdare (Yetkilerin Dağıtılması) Yaklaşımı	64
2.6.3.3. Merkezden Koordine Yaklaşımı	64
2.7. Hizmet İçi Eğitimde Süreç ve Planlama	65
2.7.1. Hizmet İçi Eğitim İhtiyacının Saptanması	65
2.7.1.1. İhtiyaç Saptama Teknikleri	68
2.7.1.1.1. Kayıt ve Raporların İncelenmesi	69
2.7.1.1.2. Grup Toplantılarının Düzenlenmesi	69

2.7.1.1.3. Mülakat (Görüşme) -----	69
2.7.1.1.4. Anket-----	70
2.7.1.1.5. Test -----	70
2.7.1.1.6. Gözlem-----	70
2.7.2. Hizmet İçi Eğitimin Planlanması -----	71
2.7.3. Hizmet İçi Eğitimin Programlanması ve Uygulanması-----	75
2.7.4. Hizmet İçi Eğitimin Değerlendirilmesi-----	79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÖĞRETMENLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİMİ-----	83
3.1. Milli Eğitim Bakanlığında Hizmet İçi Eğitim -----	83
3.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi-----	90
3.3. DKAB Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimi -----	102
3.3.1. DKAB Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı-----	102
3.3.2. DKAB Öğretmenlerine Yönelik Hizmet İçi Eğitimler-----	111

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM-----	135
4.1. Araştırma Modeli-----	135
4.2. Evren ve Örneklem -----	135
4.3. Verilerin Toplanması -----	135
4.4. Verilerin Çözümlemesi -----	141
4.5. Sayıtlar-----	142
4.6. Sınırlılıklar -----	143
4.7. İlgili Çalışmalar-----	143

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUMLAR -----	147
5.1. Kişisel Bilgi Formuna Ait Bulgular-----	147
5.1.1. Katılımcılara Ait Demografik Bulgular -----	147
5.1.2. Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Katılım Durumları-----	148
5.1.3. Mesleki Gelişim -----	156
5.1.4. İstek ve Öneriler -----	161
5.2. Ölçeklerle İlgili Bulgular -----	169
5.2.1. Hizmet İçi Eğitimlerin Gerekliliği Alt Ölçeği -----	170
5.2.2. Gereklilik Algısı ve Kişisel Özellikler-----	171
5.2.3. Hizmet İçi Eğitimlerle İlgili Genel Memnuniyet Alt Ölçeği-----	175
5.2.4. Genel Memnuniyet ve Kişisel Özellikler-----	177
5.2.5. Katıldıkları Hizmet İçi Eğitimlere İlişkin Memnuniyet Alt Ölçeği -----	181
5.2.5.1. Süreç Boyutu-----	181
5.2.5.2. Süreç Boyutu ve Kişisel Özellikler-----	183
5.2.5.3. Motivasyon Boyutu -----	184
5.2.5.4. Motivasyon Boyutu ve Kişisel Özellikler -----	186

SONUÇ VE ÖNERİLER -----	191
KAYNAKÇA -----	211

ÖN SÖZ

Bu çalışma, yazarın 2012 yılında tamamladığı “Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Düzenlenen Hizmet İçi Eğitimlerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimine Katkısı (İstanbul İli Örneği)” konulu tezin gözden geçirilmiş halidir. Bu çalışmada eğitim sisteminin başarısının temelde öğretmen faktörüne bağlı olduğu, öğretmenlerin ise bilgi ve becerilerini sürekli güncelleyerek mesleki gelişimlerini devam ettirmeleri gerektiği noktasından hareket edilmiştir. Bu çerçevede Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) öğretmenlerine yönelik düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetleri inceleme konusu yapılmıştır. DKAB öğretmenlerinin genel olarak hizmet içi eğitime bakışları, bu kapsamda Bakanlık tarafından düzenlenen faaliyetler konusundaki algıları ve bizzat katıldıkları hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik memnuniyetleri belirlenmeye çalışılmıştır. Hizmet içi eğitimin öğretmen yeterlikleriyle yakın ilişkisi göz önüne alınarak çalışmanın teorik kısmında öğretmen yeterlikleri konusuna da değinilmiştir. Öğretmen yeterlikleriyle ilgili başlık ele alınırken teknoloji ve iletişim alanında yaşanan hızlı dönüşüme paralel olarak ortaya çıkan yeni imkanlar ve bunları kullanmak için gerekli olan dijital yeterlikler, sosyal medya kullanımı ve çevrimiçi mesleki gelişim ağları gözden geçirme sürecinde çalışmaya ilave edilmiştir. Mevcut hizmet içi eğitim uygulamaları konusunda tespit edilen eksikler ve dile getirilen öneriler dikkate alınarak sosyal medya ve öğrenme ağları gibi araçların öğretmenlerin mesleki gelişiminde daha etkin kullanılması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Bu çalışmanın, DKAB öğretmenlerine sunulacak mesleki gelişim faaliyetlerinin nicelik ve nitelik yönünden gelişmesine katkı sunması; buna ilaveten bu konuda yapılacak çalışmalar için referans kaynak görevi görmesi umulmaktadır.

Ayhan ÖZ
İstanbul